

Diarienummer: 19RS7655
Rapportnummer: 2023:08

SLUTRAPPORT

Fossilfritt 2030 – Rena Resan

Sammanfattning

Projektet Fossilfritt 2030 – Rena resan var ett samverkansprojekt mellan de tre regionerna Örebro, Sörmland och Östergötland, samt Biodriv Öst. Projektets mål var att minska utsläppen av växthusgaser genom att stötta och påverka invånare till att förändra resesätt och öka kunskapen kring hållbara resor hos invånarna. Projektet inleddes 2019 och avslutades under 2023.

Insatserna i projektet sattes för att påskynda den omställning som behövs för att nå 2030-målet inom transportsektorn. Det långsiktiga målet för Fossilfritt 2030 - Rena resan är att andelen hållbara persontransporter i östra Mellansverige ska vara minst 30 procent år 2030.

Projektet har arbetat med aktiviteter uppdelade i sju övergripande delar för att nå projektets mål:

- Extern kommunikation och spridning
- Regional och storregional samverkan
- Platskampanjer
- Beteendekampanjer
- Alternativa resesätt
- Fysisk nudge
- Flexibla arbetssätt

Projektet har varit lyckat och betydelsefullt på både kort och lång sikt. Samtliga delmål har helt eller delvis uppnåtts och totalt har projektet bidragit till en minskning av 6996 ton koldioxidekvivalenter.

Projektet har arbetat kreativt för att ta fram, pröva och utveckla metoder för att påverka målgruppens benägenhet att välja cykel och kollektivtrafik framför bil. Flertalet aktiviteter lever nu vidare och har tagits över av lokala aktörer. Detta tack vare goda resultat från testperioder och bra underlag för fortsatt arbete. Bland annat kommer Sörmlandstrafiken fortsätta genomföra kollektivtrafikkampanjen, Länstrafiken i Örebro fortsätter kampanjen kombinerat resande med vikcykel och kollektivtrafik och Karlskoga kommun har framgångsrikt implementerat lastcykel som alternativ till tjänstebilen för kommunens verksamheter.

Innehåll

SLUTRAPPORT	1
Sammanfattning	2
Bakgrund, syfte och mål	5
Projektledning och genomförande	6
Resultat	7
Extern kommunikation och spridning	7
Regional och storregional samverkan	9
Stadsutbytet	9
Studieresor	10
Slutkonferens och kick out	10
Platskampanjer	10
Prova på elcykel på Örebro universitet	11
Platskampanj på skolor i Sörmland	11
Cykelservice och cykeluppvisning	12
Europeiska mobilitetsveckan och kampanjmorgon Östergötland	12
Cykeltävlingen Heja cykeln	12
Aktivitetsjakten i Östergötland	13
Beteendekampanjer	13
Styr din egen väg	13
Lastcykelguiden	13
Vintercykelkampanj	13
Växla upp din fritid	14
Alternativa resesätt	14
Vikcykel	14
Prova på kollektivtrafik	15
Test med cykelfordon i kommunal verksamhet	15
Cykelbibliotek i Karlskoga	16
Elcykel	16
Fysisk nudge	16
Markmålningar på cykelbanor i Örebro kommun	17
Fysisk nudge på två skolor i Sörmland	17
Sommargata i Örebro	17
Fysisk nudge vid fyra sjukhus i Sörmland	18

Rena Resan

Flexibla arbetssätt	18
Omvärldsbevakning genom enkät.....	18
Mötesmedverkan inför framtagande av SKR:s nya ramavtal för resetjänster	18
Hållbart resande vid Örebro universitet.....	18
Potential och utmaningar med ökat cyklande	19
Hållbar mobilitet för kommuner i Östergötland.....	19
Måluppfyllelse	20
Projektets direkta klimatpåverkan.....	20
Projektets måluppfyllnad baserat på delmålen.....	20
Slutsats och reflektion	20
Utmaningar	21
Coronapandemin.....	21
Hög personalomsättning och bred samverkan	21
Negativ respons eller lågt intresse	21
Framgångsfaktorer	22
Utformning av projektet utifrån flexibilitet och decentralisation.....	22
Lyckade former för kunskapsbyggande och nätverkande	22
Kommunikation som når ut brett.....	22
Lyckade aktiviteter för att öka hållbart resande	22
Efter projektavslut och vidare material	23

Bakgrund, syfte och mål

Projektet Fossilfritt 2030 – Rena resan avsåg att minska utsläppen av transportsektorns växthusgaser genom att stötta och påverka invånare till att minska klimatpåverkan från sina resor.

Projektet har drivits av Region Örebro län tillsammans med Region Östergötland, Region Sörmland och Biodriv Öst. Projektet har riktat sig till invånare i östra Mellansverige, härnåter benämnt ÖMS, vilket avser invånare i de tre medverkande länen.

Projektet tog sin utgångspunkt i behovet av att minska transportsektorns växthusgasutsläpp. Utsläppen från transporter har identifierats som en av de största utmaningarna för att Sveriges klimatmål ska kunna nås. Insatserna i projektet bidrog till att påskynda den omställning som behövs för att nå 2030-målet inom transportsektorn.

Det långsiktiga målet för Fossilfritt 2030 - Rena resan var att andelen hållbara persontransporter i ÖMS ska vara minst 30 procent år 2030. För att uppnå det långsiktiga målet har projektet arbetat mot fem delmål.

- Delmål 1: 15 procent av deltagare i projektaktiviteter börjar resa hållbart.
- Delmål 2: Målgruppen män har fått kunskap om hållbart resande.
- Delmål 3: Deltagare i projektaktiviteter ska ha provat kombinerade resor inom ÖMS.
- Delmål 4: Deltagare i projektaktiviteter ska ha provat att resa hållbart på för dem nya sätt.
- Delmål 5: Ett samarbete har etablerats kring hållbara resor mellan 25 organisationer från olika sektorer under projektiden.

Projektledning och genomförande

Projektledning för detta projekt har löpande bestått av samordning med samtliga deltagande samverkansparter samt samordning med projektet Fossilfritt 2030 - fordon och drivmedel. De aktiva deltagare som ingår i projektledningen är projektledare, kommunikatör och projektkonom från Region Örebro län, delprojektledare från Region Sörmland och Region Östergötland, samt projektmedarbetare.

Projektmedarbetarna bestod av länsstyrelsen i Östergötland och Örebro, Örebro universitet samt de medverkande kommunerna Örebro, Karlskoga, Kumla, Flen, Eskilstuna, Åtvidaberg, Linköping, Mjölby, Finspång, Ödeshög, Ydre, Vadstena, Boxholm och Kinda. Även ytterligare kommuner från samtliga län i ÖMS medverkade genom deltagande i projektets nätverk.

Projektet har haft hög personalomsättning vilket inneburit byte av aktörer på flertalet platser. Trots detta har projektet löpt på bra och inte tappat fart i överlämningar. Detta tack vare att kunskapen om projektet och dess aktiviteter varit spridd över flera deltagare samt att genomförandet av aktiviteter varit tydligt uppdelat.

Projektet har arbetat med aktiviteter uppdelade i sju övergripande delar för att nå projektmålen:

- Extern kommunikation och spridning
- Regional och storregional samverkan
- Platskampanjer
- Beteendekampanjer
- Alternativa resesätt
- Fysisk nudge
- Flexibla arbetssätt

Resultat

Extern kommunikation och spridning

Kommunikation har utgjort en betydande del av projektet. Spridning av information har varit ett prioriterat område för projektet, både internt till personer som arbetar med frågor kopplat till hållbart resande, samt externt till allmänheten. Därför har projektet haft en kommunikatör som arbetat med kommunikationen i projektet och tidvis har även projektledare och projektdeltagare som arbetat i projektet varit personer med kommunikationsbakgrund. Utöver detta har extern kommunikationsbyrå använts vid framtagning av exempelvis längre filmer samt professionell fotograf för att skapa en bildbank för projektet. Materialet som tagits fram är på en hög nivå för att skapa material som får stort genomslag och når ut i dagens snabba mediaflöde.

Projektets externa kommunikationsmål:

- Informera
- Sprida kunskap
- Ändra attityder
- Ändra beteenden

Projektets budskap var: Det är modernt, miljösamt och hälsosamt att resa hållbart! Det ska upplevas som lustfyllt och positivt att ändra sina resvanor.

Projektet har genom kommunikationen arbetat för att förändra attityder genom att sälja in en livsstil. För att förändra ett beteende förmedlar projektet en känsla, att något är roligt och positivt. Kommunikationen visar på fördelarna med hållbart resande och på att det är lätt att göra rätt. En liten förändring över lång tid ger goda resultat och är bättre än en stor förändring som sker på kort tid. För att öka möjligheten att få stor spridning i media har projektet arbetat aktivt med dess budskap.

Projektet har aktivt spridit information och kunskap via sociala medier, webb, pressmeddelanden, nyhetsbrev och event/mässor för att sprida kunskapen och nå ut brett med projektets olika aktiviteter och resultat. Projektet har medverkat i reportage och intervjuer i tidningar, radio och tv.

Spridning av både aktiviteter, resultat och fakta har under hela projektet varit en prioriterad uppgift. Projektet tog tidigt fram en gemensam visuell profil för material, trycksaker, digitala kampanjer, tester och tävlingar och övrig synlighet i media. Syftet var att skapa en enhetlig profil utåt för målgruppen. Det ger igenkänningsfaktor och skapar bra samarbete mellan de olika parterna i projektet. Projektet har involverat många aktörer vilket inneburit att en god intern kommunikation har varit av stor vikt för ett väl fungerande projektgenomförande.

Material och marknadsföring har varit ett levande arbete under hela projektperioden och både filmer, bilder, marknadsföringsmaterial och rapporter finns kvar även efter projektets slut. En

Rena Resan

[sammanfattande film från Rena Resans tre år](#) finns framtagen och har delats med alla parter. All information och allt material från Rena Resan har funnits samlat på Fossilfritt 2030 hemsida, som underhållits av Biodriv Öst. Under 2024 kommer dock webbplatsen att stängas ner så då kommer materialet att finnas på Region Örebro läns webb: [Fossilfritt 2030 - Rena resan](#).

Kommunikationen har under projektet fungerat väl, och både externa och interna mål har nåtts. Aktiviteter som genomförts har fått en god spridning och projektet i stort har haft en god synlighet i media. Projektet avslutades med en gemensam avslutningskonferens i början av sommaren 2023 där samtliga projektparter deltog och resultaten från projektet presenterades.

Under den avslutande delen av projektet har mycket fokus lagts på spridning av projektet och dess lärdomar i stort, samt att skapa en förankring av resultatet i den egna verksamheten hos de medverkande organisationerna.

Regional och storregional samverkan

Den regionala och storregionala samverkan som har skapats och fördjupats inom projektet har haft stor betydelse för projektdeltagarnas utveckling i området. Deltagarna benämner samverkan som mycket givande för både nuvarande och framtida arbete för hållbart resande.

Projektet har etablerat kvarstående nätverk för både regional och storregional samverkan. Nätverken träffades löpande under projekttiden via både digitala och fysiska träffar som innehöll kunskaphöjande insatser, information om pågående aktiviteter, dialog och samarbeten. De länsövergripande samarbeten och nätverk som har skapats har gett både bra kontaktnät, kunskapsdelning och möjlighet till ett bra erfarenhetsutbyte.

Bra samverkan och dialog har även löpande skett med Biodriv Öst och systerprojektet Fossilfritt 2030 – fordon och drivmedel. Avstämningar har skett löpande mellan deltagare i de båda projekten samt mellan projektledarna, och projektet har även fått spridning via den gemensamma hemsidan och nyhetsbrevet som BioDriv Öst ansvarat för.

Projektdeltagarna har även deltagit i konferenser och möten där utbyten och samverkan har skett med näringsliv och forskning. Exempel på några av dessa är energi- och klimatdagen i Örebro län, Svenska cykelstäders nätverksträff i Sundsvall i anslutning till den nationella cykelkonferensen, samt seminarium som arrangerades av Säker trafik med syfte att inspirera och sprida kunskap om insatser för hållbar och säker mobilitet som kan stärka det lokala arbetet för kommuner och regioner. Projektledningsgruppen har även deltagit i en forskningsstudie om beteendeförändringar för att dela erfarenheter och motgångar som uppkommit under projektet inom detta område.

Stadsutbytet

Ett nätverk har skapats för de fyra största kommunerna inom de län som är med i projektet (Örebro, Linköping, Norrköping och Eskilstuna). Detta nätverk kallas Stadsutbytet och syftar till att möjliggöra utbyte av både lärdomar och lösningar mellan kommunerna som delar liknande förutsättningar. Genom samarbetet kan kommunerna gemensamt förbättra och utveckla arbetet med hållbart resande.

Enligt kommunerna har Stadsutbytet varit ett bra forum för kunskapsutbyte och nätverksskapande, där en tydlig fördel har varit att kommunerna har liknat varandra i storlek och att individerna i nätverket har haft liknande arbetstitlar. Nätverket har även varit lagom stort, fyra kommuner med cirka två personer från varje kommun, vilket har möjliggjort att alla hunnit prata och ställa samt besvara frågor under de digitala träffarna.

Nätverksträffarna har bestått av studiebesök i respektive kommun samt delande av lärdomar, goda exempel och hinder kopplat till olika teman inom hållbart resande. Teman som har inkluderats är bland annat parkeringar, mobilitetshubbar, resvaneundersökningar, mobilitetsutredningar, fastighetsbolag, elektrifiering, laddpunkter och cykelvägar.

Utöver nätverksträffarna har även en enkätundersökning genomförts för de fyra kommunerna inom Stadsutbytet. Enkäten ställde frågan vad invånarna i dessa städer tycker om trafiken i respektive stad. Sedan fördes en dialog genom att visa olika framtidsscenarioer via bilder. Undersökningen visar att det finns ett starkt stöd för minskat utrymme för bilen och

biltrafiken och högre prioritering för cykel och kollektivtrafik i städernas centrala delar. Mer om denna undersökning går att läsa längre ner i denna rapport under avsnittet Flexibla resesätt.

Studieresor

Som en del i att fördjupa det regionala och storregionala samarbetet, samt genomföra kunskapshöjande insatser hos projektets deltagare har två studieresor utanför ÖMS arrangerats för samtliga projektdeltagare. Resorna gick till Köpenhamn och Oslo. Resmålen valdes utifrån städernas arbete med cykling och att de var inspirerande besöksmål där arbetet med hållbart resande har kommit längre än i östra Mellansverige.

Resorna innehöll möten, dialoger, föreläsningar och erfarenhetsutbyte med olika offentliga instanser samt guidade cykelturer med praktisk förankring för att erbjuda en bred bild av hållbart resande från olika perspektiv.

Projektledningsgruppen har även deltagit i den internationella cykelkonferensen Velocity i Leipzig i syfte att hämta inspiration och lärdomar från omvärlden, sprida projektet och skapa nätverk utanför Sverige. Konferensen gav givande föreläsningar och workshops i hur vi ökar cyklingen i våra samhällen och bygger upp städer och landsbygd som främjar hållbart levande och välmående för både planeten och befolkningen. Deltagande i denna konferens hade dock lämpat sig bättre i början av projektperioden. Konferensen öppnade upp för flera idéer och kunskap som hade varit perfekta att förankra och applicera inom projektet, men som nu inte hanns med i och med att konferensen på grund av pandemin låg så tätt inpå projektavslutet.

Studiebesöken och resorna har gett nya perspektiv och visat på lösningar som ännu inte finns inom ÖMS. Det möjliggör för innovation och inspiration och tillåter att se på problemet från andra perspektiv. Där fanns många goda exempel och erfarenhetsutbytesmöjligheter att hämta från omvärlden och detta bör prioriteras ytterligare. Utbyten från studieresorna har gett perspektiv på de hinder som finns för att öka den hållbara mobiliteten i länen och kommunerna. Det har skapat insikt och en bredare förståelse för vilka alternativ som finns och hur vi bättre kan arbeta med hållbart resande. Resorna har även skapat goda relationer mellan deltagarna som gör det enklare och mer motiverat att samarbeta med varandra idag och framöver.

Slutkonferens och kick out

En gemensam slutkonferens har genomförts för att sprida resultaten från projektet brett. Där samarbetade samtliga projektdeltagare för att visa resultat och lärdomar från projektet.

Under den sista delen av projektet genomfördes en digital kick out. Syftet var att presentera den slututvärdering som tagits fram av projektets externa utvärderare samt att föra dialog om erfarenheter från projektet och hur samtliga parter arbetar vidare med frågorna.

Platskampanjer

Riktade platsspecifika kampanjer har genomförts under projektiden. Att anpassa en aktivitet till en specifik plats eller snäv målgrupp innebär att aktiviteten kan göras mer nischad och väcka mer uppmärksamhet. Detta har fungerat väl och aktiviteterna under denna del har varit

lyckade både utifrån att de fått en bra spridning och publicitet och att det funnits ett stort intresse hos deltagande aktörer och målgrupp. Majoriteten av de aktiviteter som genomförts här är prova på-aktiviteter.

Prova på elcykel på Örebro universitet

Örebro universitetet har genomfört en elcykelkampanj för att stimulera anställda och studenter vid universitetet att övergå från bil till elcykel vid dagliga resor.

Aktiviteten riktade sig till dåvarande bilister som använde bilen i sin pendling till universitetet. Uppskattningsvis 1200 anställda och studenter bilpendlar till universitetet samtidigt som de har ett avstånd som innebär att resan skulle kunna genomföras med exempelvis elcykel.

Deltagarna i kampanjen fick gratis låna en elcykel under två veckors tid. Aktiviteten kombinerades dessutom med förbättringar av cykelinfrastrukturen vid campus för att ytterligare öka intresset för att cykla. Exempelvis upprättades cykelställ med tak och möjlighet att låsa fast mot ram. Elcykelkampanjen genomfördes i samarbete med en lokal cykelhandlare.

Totalt deltog 81 personer i testet och 97 procent angav att de var nöjda efter testperioden. Vi tar med oss framåt att testperioder är ett lyckat format. Resultatet från kampanjen visar även att det krävs ytterligare satsning i infrastrukturen vid universitetet som exempelvis förvaring av cykelbatteri.

Platskampanj på skolor i Sörmland

En platskampanj på de två skolorna Gökstensskolan i Eskilstuna och Stenhammarskolan i Flen genomfördes i syfte att synliggöra problem som orsakar den låga cykelandelen i anställdas pendling, samt med hjälp av olika typer av fysisk nudge aktiviteter påverka anställda till att välja cykeln framför bilen som färdmedel.

Platskampanjen inleddes med en workshop tillsammans med skolorna där insikter kring problemen för cykelpendling lyftes fram. Baserat på dessa insikter togs en fysisk nudgekampanj fram bestående av fyra delar: ett grönt cykelställ, skyltning och asfaltsfolieringar, utlåning av elcyklar samt en cykeltävling. Den fysiska nudgen bestod av kommunikation som ledde målgruppen till cykelstället samt en tävling för de anställda för att höja engagemanget ytterligare.

Det var ett skiftade intresse för denna aktivitet mellan kommunerna, med högt intresse i Flen men lågt intresset i Eskilstuna där det krävdes ytterligare en kommunikationsinsats för att öka intresset.

Resultatet av aktiviteterna var sammanfattningsvis goda. I uppföljande enkät uppgav 42 procent av testresenärerna att de skulle fortsätta att cykla efter testperioden. Dock var några önskemål att få tillgång till dubbdäck på cyklarna, tydligare information om var samma elcykel kunde köpas efter provperioden alternativt att få erbjudande om att köpa den elcykel som använts under testperioden. Uppföljningen visade även att cykelstället och den fysiska

nudgen hade haft liten effekt på beteendeförändringen. Tyvärr blev den fysiska nudgen vandaliserad av barnen på skolan under kampanjens gång.

Cykelservice och cykeluppvisning

Inom projektet har både Sörmland och Örebro genomfört cykelservice på ett flertal platser runt om i länen. Syftet med aktiviteten är att öka andelen som använder sin cykel genom att erbjuda enkel cykelservice närmare invånarna. I Sörmland kombinerades det även med uppvisning av olika cykelalternativ, exempelvis elcykel och lådcykel.

Målgruppen som aktiviteten nådde ut till skiljde sig åt mellan de olika länen. I Örebro var majoriteten av besökarna personer som inte cyklar idag, alltså personer som önskar börja resa mer med cykel. I Sörmland var det i stället främst vanecyklister som besökte cykelservicen.

Resultatet av servicen var god och 70 % av besökarna uppgav enligt uppföljningen att de kommer cykla mer till följd av aktiviteten. Aktiviteten har även fått uppmärksamhet i media vilket innebär att den synliggjorts för fler personer än endast de personer som fick sin cykel reparerad.

I Örebro mötte aktiviteten initialt kritik från både Svenskt Näringsliv och politiken eftersom aktiviteten ansågs riskera att konkurrera ut lokala cykelhandlare. Kritiken lades ner när projektet påvisade korrekt upphandling och krav om mobil service. Kampanjen i Sörmland tog lärdom från detta och kommunicerade tydligt ut förutsättningarna för aktiviteten i media, vilket medförde att kritiken kunde hållas nere.

Europeiska mobilitetsveckan och kampanjmorgon Östergötland

I samband med europeiska mobilitetsveckan 2022 genomfördes ett flertal olika aktiviteter i respektive län som skulle uppmuntra till och informera om hållbart resande. Bland annat anordnades informationskampanjer och utdelning av frukostpåsar till cyklister och kollektivtrafikresenärer. Det gav möjlighet till att ge information och föra dialog med invånare om hållbart resande som ett led i beteendepåverkan.

I Östergötland genomfördes en kampanj för kollektivtrafiken under veckan, då kollektivtrafikresenärerna erbjöds ta med en kompis gratis på resan. Kampanjen bemöttes positivt av både kommunerna och allmänheten.

Cykeltävlingen Heja cykeln

I samband med markmålningen av cykelbanor i Örebro, som beskrivs längre ner i rapporten under avsnittet Fysisk nudge, genomfördes en lokal cykeltävling. Tävligen riktade sig till de verksamheter som påverkades av ombyggnationerna av cykelvägen och uppmuntrade deras anställda till att cykla till och från jobbet under perioden. Vilken arbetsplats kan börja cykla mest? Tyvärr var det ett lågt intresse för denna aktivitet. Målgruppen justerades även till alla arbetsplatser i centrala Örebro som inte kunde arbeta hemifrån under pandemin.

I en uppföljande enkät svarade de flesta deltagarna att de cyklade mer under tävlingsperioden än tidigare och en majoritet svarade att de skulle cykla mer efter tävlingsperiodens slut. Aktiviteten uppmärksammade cykling för många och bedöms således som lyckad.

Aktivitetssjakten i Östergötland

Deltagande kommuner i Östergötland har haft aktiviteter som syftar till att öka kunskapen om och intresse för cykling i skolor. Bland annat genomfördes cykelbingo under en vecka, samt en tävling för arbetsplatser och skolklasser i länet. Tävlingen genomfördes två gånger under projekttiden. Syftet med tävlingen var att minska bilåkandet i vardagen, öka rörelse och bygga gemenskap. Samtliga deltagande tyckte att kampanjen var givande och kul samt att den satte i gång tankar om hållbart resande. Ett antal deltagare från första året uppskattade aktiviteten så mycket att de deltog igen året efter.

Beteendekampanjer

Aktiviteter som har genomförts inom denna kategori inkluderar normbrytande kampanjer och arbete i sociala medier, riktat till olika målgrupper. Inom projektet har ett flertal olika beteendekampanjer genomförts. Kampanjerna baseras på fakta men förmedlar känslor.

Projektet har fått stort genomslag i media tack vare välarbetade kampanjer med genomtänkta budskap, bild och form som tilltalar specifika målgrupper genom framför allt känslor.

Kampanjerna har till stor del genomförts digitalt och har tack vare detta inte påverkats av pandemin i lika stor utsträckning som övriga aktiviteter.

Styr din egen väg

Kampanjen genomfördes i början av projektperioden med syfte att sprida en positiv bild av projektet, testa kampanjupplägg och bygga upp en följarskara. Kampanjen bestod av ett test som hjälper cyklister att ta reda på vilken cykeltyp som passar dem. Omkring 1500 personer har genomfört detta test. Testet marknadsfördes genom filmer på sociala media och fick en spridning som nådde cirka 730 000 personer. Ungefär hälften av de som nåddes var män. Därutöver spreds kampanjen i deltagande organisationers kanaler.

Lastcykelguiden

Projektet genomförde en riktad kampanj med syftet att informera om alternativa resesätt och att framför allt lyfta lastcyklar och cykelkärror som bra alternativ. Aktiviteten tog fram en guide som baserades på intervjuer med över 100 cyklister som använder lastcykel eller cykelkärra. Guiden är full av tips om cykeltyper och livet med lastcykel. Guiden kopplar även till ett test om vilken lastcykel eller cykelkärra som passar en bäst.

Detta har även samkörts med en kampanj i samtliga län. En reklambyrå upphandlades för aktiviteten och filmer skapades för att nå ut med budskapet. Filmerna finns tillgängliga att användas även efter projektet och finns att nå från projektets hemsida tillsammans med övriga filmer på Region Örebro läns webb: [Fossilfritt 2030 - Rena resan](#).

Resultaten av kampanjen bedöms goda och nådde fler än beräknat – bland annat har nästan 100 000 unika individer nåtts av kampanjen och drygt 4 000 personer har besökt kampanjwebben.

Vintercykelkampanj

I en vintercykelkampanj lät projektet vanecyklister bemöta myter om vintercykling i korta filmer på sociala media. Syftet är att uppmuntra cyklister att fortsätta cykla under vintern i

stället för att återgå till bilen. Vi fick en god spridning av filmerna som engagerade till mycket positiva kommentarer i digitala kanaler där flera uppmuntrade varandra till att vintercykla. Dock uppstod även en del negativa kommentarer i samma forum, vilket dock var väntat. Kommentarna handlade exempelvis om halka, dåligt plogade cykelbanor och att det är svårt att cykla på vintern när man bor på landet. I filmerna använde vi oss av lokala personer och platser i Örebro län, vilket skapade igenkänning och troligen minskade negativiteten något.

Under kampanjen delades goodie bags ut vid väl valda platser för att uppmuntra till vintercykling. Det var ett utmärkt tillfälle för projektet att visa upp sig och väckte positiva reaktioner. Vid utdelningarna placerade vi oss strategiskt vid tungt trafikerade cykelstråk för att visa på att det lönar sig att cykla. Utdelningstillfällena har varit mycket uppskattade av många som glatt kämpade fram i snön. Genomförandet gick enligt plan, bortsett från ett utlämningstillfälle som tvingades skjutas upp på grund av för låga temperaturer. Under kampanjen fortsatte även filmerna rulla i flera digitala kanaler. Till hjälp hade vi en byrå som kunde styra synligheten mot rätt målgrupp, som här främst var män.

I denna kampanj genomfördes även en tävling där över 700 personer deltog, vilket var långt över förväntan. Deltagarna uppmanades att motivera varför just de skulle få en goodie bag med produkter som underlättar vintercykling, såsom reflexväst, cykellampor och vattenflaska.

Växla upp din fritid

Örebro kommun tog fram en kampanj med syfte att öka antalet som cyklar till och från fritidsaktiviteter. Kampanjen riktade sig till både unga och äldre. En film togs fram som gick i olika kanaler och även en tävling vars syfte var att sprida fördelarna med att cykla till fritidsaktiviteter.

Alternativa resesätt

Genom att visa olika alternativ till hållbara resesätt har projektet gett möjlighet för personer att hitta nya resvanor som passar dem bäst. Aktiviteterna har främst fokuserat på hållbart resande med olika cykelalternativ, men även kollektivtrafiken har haft en betydande del.

Vikcykel

Under projektet har flertalet prova-på-aktiviteter genomförts med vikcyklar i kombination med kollektivtrafiken.

Vikcyklar och kollektivtrafikkort lånades ut till personer som vanligen arbetspendlar med bil men som hade möjlighet och intresse av att resa hållbart. Syftet var att få deltagarna att testa att resa hållbart på för dem nya sätt. Kampanjen har haft ett skiftande resultat i de olika länen avseende intresse från allmänheten. I Sörmland genomfördes två mindre kampanjer med vikcykel som riktade sig brett till befolkningen men som hade svårigheter att fylla upp platserna med deltagare som uppfyllde kampanjens kriterier. I Örebro län däremot, visade allmänheten ett stort intresse och många anmälde sig för att testa. Näst intill samtliga deltagare har varit positiva och uppskattat aktiviteten. Detta var en populär satsning och ett antal testcyklister har valt att köpa en egen vikcykel efter avslutad projektperiod. Ännu fler uppgav att det fungerade bra med vikcykel i kombination med kollektivtrafik och att de efter testperioden nu börjar resa med kollektivtrafik och vanlig cykel.

I Örebro har vikcykelkampanjen numera tagits över av Länstrafiken i Örebro. Projektledningen för Rena resan var i inledningsfasen behjälplig i att ta fram material och metoder som Länstrafiken kan använda sig av för att projektets kampanj enkelt och smidigt ska kunna leva vidare i en annan aktörs regi.

Prova på kollektivtrafik

Kollektivtrafikkampanjen genomfördes under hösten 2022 i samarbete med Sörmlandstrafiken och samtliga kommuner i Sörmlands län. Kampanjen var en prova på-kampanj och avsåg att visa på nya hållbara resesätt genom att låta vanebilister prova på att åka kollektivtrafik gratis under en månads tid. Kampanjen riktade sig till vanebilister och erbjöd 900 pendlare i länet att prova på kollektivtrafik.

Generellt har denna kampanj varit en väldigt lyckad och uppskattad kampanj med goda resultat som hjälpt personer över tröskeln för att testa att resa kollektivt. 38% av testresenärerna har återaktiverat sina kort och fortsatt resa med kollektivtrafiken även efter testperioden. 22% uppskattar att de nu pendlar 3–7 dagar i veckan med kollektivtrafik och 39% pendlar minst en dag i veckan.

Test med cykelfordon i kommunal verksamhet

En mycket lyckad aktivitet som även fick stor medial spridning, var att testa att byta ut några tjänstebilar mot lastcyklar i två av Karlskoga kommuns verksamheter. För att möjliggöra testet gjordes en stor satsning på förankring i den berörda verksamheten. Det var viktigt att både chefen och personalen var med på satsningen och kände delaktighet i utformningen. Arbetsplatserna var med i hela planeringsprocessen, hade möjlighet att komma med önskemål och synpunkter samt även testa de olika fordonen.

Aktiviteten har avslutats med gott resultat och Karlskoga kommun har köpt loss den fyrhjuliga cykel som användes från leverantören och den är nu en permanent del av kommunens tvättverksamhets vardagliga arbete. Syftet var att förändra ett arbetssätt samt att kunna använda detta för att sprida till andra verksamheter om det fungerade. Det blev ett mycket lyckat projekt. Lastcykel ingår nu i bilpoolen för kommunal verksamhet.

Denna aktivitet möttes inledningsvis med viss skepsis och tvekan. Det som gjorde projektet framgångsrikt var framför allt tre delar:

- Medbestämmande: skapa engagemang hos medarbetare och skapa delaktighet i val av cyklar.
- Prova på-aktiviteter: svårt att bestämma utan att prova. Längre perioder gav bättre resultat. Detta var framför viktigt när det är inom arbetet där det är en stor del av målgruppens arbetstid.
- Flexibilitet: möjlighet att byta cyklar efter förändrade behov, samt möjlighet att ha kvar bilen samtidigt för att skapa trygghet. Detta gjorde att samtliga kände sig trygga

med att testa. Cykeln infördes som extra fordon utöver bilen, vilket innebar att fler var benägna att testa och kunde vara positiva till genomförandet.

Medskick från denna aktivitet är att behandla cyklar och bilar likvärdigt genom att ha samtliga i samma beställarorganisation. Säkerställ även att det finns goda möjligheter till service och stöd för de fordon som används.

Lärdomar från aktiviteten är att välja vilka verksamheter som passar att inleda med – börja med engagerade och motiverade arbetsplatser. De kan sedan vara förebilder och sprida den goda kunskapen och goda exempel inom organisationen. Det var viktigt att ha ett tydligt användarfokus – att det fungerar väl för den enskilda medarbetaren.

Cykelbibliotek i Karlskoga

Karlskoga öppnade upp ett cykelbibliotek med tre olika lastcykelalternativ där invånare gavs möjlighet att låna en lastcykel gratis i tre veckor. Cyklarna har under stora delar av perioden varit fullbokade och 85 % av deltagarna uppgav att de var nöjda eller mycket nöjda efter avslutat test.

Aktiviteten var så pass uppskattad och lyckad att kommunen beslutade att etablera aktiviteten i den ordinarie verksamheten. Kommunen har nu ett samarbete med en lokal cykelhandlare i Karlskoga där de driver cykelbiblioteket tillsammans. Karlskoga kommun har köpt in två lastcyklar, en tvåhjulig och en trehjulig, till cykelbiblioteket, samt står för det administrativa arbetet med bokningar. Cykelhandlaren står för utlämning och inlämning samt service och underhåll av cyklarna. Cykelbiblioteket har fått bra uppmärksamhet i media. Kommunen kommer att utvärdera cykelbiblioteket om ett år. Planen är att köra det så länge det finns ett behov, med förhoppningen att det kan tas över helt av marknaden.

Elcykel

Testperioder för ökad cykling med elcykel genomfördes i samtliga tre län med syfte att leda till förändrade resvanor och ökat hållbart resande. Den utvärdering som genomfördes i samtliga kommuner efter avslutad testperiod visar att ungefär hälften av testcyklisterna kommer fortsätta cykla i vardagen med elcykel eller vanlig cykel. Dessa personer transporterade sig till största del med bil före projektet. Detta är ett mycket bra resultat och ger möjligheter till förändrade resvanor för målgruppen. Det var även en jämn spridning mellan antalet män och kvinnor i testet, vilket även visar att målgruppen män har nåts.

Fysisk nudge

En fysisk nudge innebär en förändring i den fysiska miljön som belyser, tydliggör, synliggör bättre, eller i detta fall uppmärksammar mer hållbara och hälsosamma alternativ, i syfte att påverka mottagaren till att göra bättre val. Aktiviteterna inom denna del har även ett stort kommunikativt värde.

Projektet hade för avsikt att utföra två aktiviteter inom denna aktivitetsgrupp. Under projektets gång har detta utökats till totalt fyra aktiviteter.

Markmålningar på cykelbanor i Örebro kommun

Två cykelbanor valdes ut i centrala Örebro för att smyckas med färgglada markmålningar. Man valde även att bland annat placera ut en bokholk och konstverk längs sträckan. Aktiviteten genomfördes i samarbete med Open Art som hjälpte till med upphandling av konstnär samt genomförande av markmålningen.

Cykelbanorna som valdes går längs huvudstråk som under den aktuella tiden var under ombyggnation för biltrafik. Cykelbanorna valdes dels för att underlätta för cykeltrafik i samband med ombyggnation av en gata, dels för att locka fler till att cykla.

Utvärderingen visar att markmålningarna fått stor uppmärksamhet och att många är positiva och anser att målningarna ger mervärde till cyklingen. Dock har det även kommit många kommentarer och frågor om nyttan med målningen, framför allt kopplat till pengarna som satsats. Tydlig kommunikation och transparens i genomförande har visats betydande vid svar i dessa dialoger.

Fysisk nudge på två skolor i Sörmland

I samband med platskampanjen på två skolor i Sörmland genomfördes fysisk nudge i form av asfaltsskyltning, skyltar och ett grönt cykelställ.

En kommunikationsbyrå tog fram ett koncept som kallades för Win-Win och som byggde på både kort- och långsiktig belöning. Kärnan i kampanjen var ett nytt cykelställ som färgades grönt för att tydligt synas. Den fysiska nudgen bestod av kommunikation som ledde målgruppen till cykelstället samt en tävling för de anställda för att höja engagemanget ytterligare.

Genomförandet rapporteras att ha fungerat väl, men försenades något på grund av coronapandemin och förseningar i leverans från kommunikationsbyrån. En del av materialet blev även bortslitet kort efter uppsättandet. Sammantaget bedömer projektet att resultatet av aktiviteten varit god, och som exempel hur fysisk nudge och en prova-på-kampanj kan förstärka varandra. Några huvudsakliga lärdomar från denna kampanj har varit att det krävs ett stort engagemang på den plats kampanjen ska genomföras för att den ska lyckas.

Sommargata i Örebro

Örebro kommun genomförde, i samarbete med Open Art, aktiviteten sommargata genom att stänga av Engelbrektsgatan för biltrafik till förmån för cyklister, gångtrafikanter, grönska och konst under en begränsad period. Syftet var att visa vad förändring i stadsmiljön kan innebära för den allmänna ytan. Delar som tidigare endast varit tillgängliga för biltrafikanter öppnades upp för möjlighet till att färdas med cykel eller gång, men också för att umgås och njuta av platsen på ett nytt sätt.

Aktiviteten uppskattades mycket av cyklister, gångtrafikanter och turister – dock inte av bilisterna. Under perioden fann många turister denna del av gatan, men även invånare i staden vistades här och det var framför allt en uppskattad plats för barn att vistas och få möjlighet att leka vid.

Fysisk nudge vid fyra sjukhus i Sörmland

En fysisk nudge-kampanj genomfördes på fyra av Sörmlands sjukhus under en månads tid. Skyltar sattes upp på personalparkeringar för både bil och cykel samt vid personalingångar i syfte att synliggöra cykeln som färdmedel. Skyltarna innehöll olika budskap som skulle väcka tankar och medvetenhet kring cykelns potentiella positiva inverkan på individernas hälsa, ekonomin och miljön. Nudgen spreds även på sjukhusens digitala skärmar i väntrummen och i de anställdas egna utrymmen. Skyltarna uppskattades av de anställda som hade sett dem. Dock uttryckte många att de tyckte skyltarna var för små och diskreta och drygt hälften av de som vid en utvärdering blev tillfrågade, hade inte uppmärksammat skyltarna alls. En lärdom från denna kampanj är att det krävs större satsningar för att fysisk nudge ska tränga igenom de många andra distraktioner som invånare möter, men även att fysisk nudge lämpar sig bäst att göras i samband med andra aktiviteter för att förstärka den positiva effekten av aktiviteten.

Flexibla arbetssätt

En omställning kräver nya sätt att se på de system vi har idag. I projektet har det inneburit att vi sett på hur vi arbetar och reser för att kunna utvärdera och förbättra våra system och våra sätt att resa.

Till skillnad från övriga aktivitetsgrupper består dessa aktiviteter av mer strukturella insatser. Det inkluderar dels kunskapshöjande insatser, dels insatser som syftar till att påverka regler och system för hållbart resande. Ett flertal studier har tagits fram inom detta område som har erbjudit underlag för kommunerna och regionerna att arbeta vidare med hållbart resande.

Omvärldsbevakning genom enkät

En enkät om resepolicy, resebyråttjänster och resebokningssystem skickades ut till kommuner och regioner som deltog i projektet. Syftet var att undersöka nuläget för att skapa ett underlag för kommande arbeten. Resultaten visade att det är ett komplext arbete där flera komponenter behöver förändras om man ska nå målen om mer hållbara tjänsteresor.

Mötesmedverkan inför framtagande av SKR:s nya ramavtal för resetjänster

Projektet deltog i en referensgrupp. Det togs fram ett nytt ramavtal för resebyråttjänster – något som på sikt kan påverka det resebyråavtal som används av kommuner och regioner. Bland annat lyftes nudging som ett möjligt krav på leverantörerna och att miljörapportering ska vara ett fortsatt krav för kommuner och regioner. En kravkatalog togs fram för upphandling.

Hållbart resande vid Örebro universitet

Inom akademien är resor för kunskapsutbyte en viktig del av verksamheten, vilket genererar stora utsläpp. Därför valde Örebro universitet att ta fram underlag och strategier för att minska tjänsteresornas utsläpp. Det upphandlades en konsult som sammanställde hur svenska lärosäten arbetar med internationalisering och tjänsteresor, samt tog fram en handlingsplan och konkreta förslag på hur akademier kan resa mer klimatsmart. Rapporten visar bland annat att upphandling och avtal med resebyrå för resor övre längre sträckor är viktiga delar för att skapa förutsättningar för hållbart resande. Det som även skulle göra en stor skillnad är ett fungerande samarbete kring tågresa i Europa, möjlighet till bokning och användande av

samma system. Rapporten ligger nu till grund för Örebro universitets vidareutveckling av riktlinjer, åtgärder och stöd. Rapporten har även spridits till andra lärosäten.

Potential och utmaningar med ökat cyklande

Grunden till denna studie var ett behov av underlag som kan stötta och stärka kommunernas förslag på förändringar som leder till ökat hållbart resande. Flera kommuner i Sörmland har upprepade gånger uttryckt en svårighet i att införa bilbegränsande åtgärder såsom att ta bort bilparkeringar, göra om korsningar till fördel för cyklister, skapa cykelvägar eller utesluta biltrafik från vissa gator. Flera förslag har nekats av kommunernas politiker trots att de går i linje med de politiska målen om minskad klimatpåverkan och förbättrad folkhälsa. Kommunerna efterfrågade därför ett underlag som kan visa på de faktiska fördelar och vinster som cykelåtgärder och begränsande åtgärder kan tillföra samhället.

Studien lades upp utifrån tre huvudområden. Det första huvudområdet lyfter de nyttor som kommer med ökat cyklande, dels utifrån ett målorienterat perspektiv där cykelns betydelse utifrån stora nationella mål lyfts fram, dels utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv där effekten av olika cykelsatsningar undersöks i ekonomiska termer. Det andra huvudområdet belyser de åtgärder som kommuner och regioner behöver vidta för att kunna öka cyklandet i vårt samhälle. Här lyfts även flera exempel från omvärlden fram och vilken effekt dessa åtgärder har haft för att öka cyklandet. Det tredje och sista huvudområdet undersöker och synliggör vilka bakomliggande utmaningar som finns och som försvårar för kommuner och regioner i deras arbete med att främja cykling.

Studien har använts av både regionen och kommunerna i Sörmland. Studien har tydliggjort och gett en bredare förståelse av och överblick över cykelns potential och utmaningar, vilket är väldigt givande i arbetet framåt för att veta hur olika hinder ska förebyggas eller mötas.

Det kvarstår ett behov av en större och tillförlitligare undersökning av den samhällsekonomiska nyttan av olika cykelsatsningar. Detta skulle behöva göras på nationell nivå för att kunna vara applicerbart för samtliga anställda som arbetar med frågorna.

Hållbar mobilitet för kommuner i Östergötland

Länsstyrelsen i Östergötland genomförde workshoppar i kommuner i länet. Syftet var dels att uppmuntra kommunerna till att arbeta med hållbar mobilitet, dels att kartlägga vilka förutsättningar som finns för att arbeta med cykling och att skapa ökad samverkan för dem som arbetar med cykel frågor. Intresset för dessa workshoppar var stort. Kommuner arbetar med cykling inom både det geografiska området genom fysisk planering och påverkansåtgärder, samt inom kommunorganisationen genom ansvarsfördelning och samverkan samt policyarbete. Resultatet från workshopparna har sammanställts i en rapport som kan nås via Region Örebro läns webb: [Fossilfritt 2030 - Rena resan](#).

För utförligare beskrivningar av samtliga aktiviteter i projektet samt detaljerad beskrivning av måluppfyllnad hänvisar vi till respektive utvärdering av de enskilda aktiviteterna samt slututvärderingsrapporten för projektet.

Måluppfyllelse

Projektets direkta klimatpåverkan

Projektet har löpande under projekttiden beräknat hur mycket de respektive aktiviteterna bidragit till i minskade utsläpp av växthusgaser. Totalt har projektet bidragit till en minskning av 6 996 ton koldioxidekvivalenter sedan projektstart, vilket blir ungefär 1 841 ton koldioxidekvivalenter per år.

Inför projektstart uppskattade projektet att det skulle bidra till en minskning av växthusgaser motsvarande 1 070 ton koldioxidekvivalenter per år. Beräkningen har gjorts av Trivector Traffic och är en uppskattad minskning av utsläpp för respektive aktivitet. Det går därmed att konstatera att projektet har överträffat sitt mål.

Projektets måluppfyllnad baserat på delmålen

Samtliga måluppföljningar finns dokumenterade i separat utvärdering för respektive aktivitet, vilka kan nås via projektets sida på Region Örebro läns webbplats: [Fossilfritt 2030 – Rena resan](#)

Projektet har haft sin tyngdpunkt på norm- och beteendepåverkande insatser och arbetat mot en bred målgrupp. Detta, tillsammans med coronapandemins påverkan på resmönster, gör det svårt att kvantifiera och mäta de samlade effekterna av insatserna, och inte minst att peka på orsak och verkan.

Projektet haft fem delmål. Två av dessa är av mer kvantitativ karaktär, delmål 1 och 5, medan de övriga tre bedöms svåra att mäta och utvärdera kvantitativt. Utvärderingen av dessa får därför baseras på en mer kvalitativ bedömning. Delmål 2 till 5 anses vara uppnådda. Delmål 1 som avser att 15 procent av deltagare i aktiviteter börjar resa hållbara resor, anses vara delvis uppnått. Detta är ett komplicerat mål som inte går att mäta på ett tillförlitligt sätt. Målet är inte tidsatt och inte definierat tillräckligt för att mäta.

Det är dock svårt att mäta norm- och beteendepåverkande åtgärder, även om vi kan se utifrån resultat att projektet har gett påverkan - vi vet dock inte hur mycket.

Projektet har bidragit till att stärka samverkan mellan aktörer som deltagit i projektet. Nyttan med detta ligger i att det skett ett lärande sinsemellan kring metoder, arbetsätt och verktyg. Det har också inneburit att förutsättningar för fortsatta samarbeten har stärkts, både kring hållbart resande och andra frågor.

För utförligare beskrivning av måluppfyllelse se utvärderingsrapport.

Slutsats och reflektion

Övergripande bedöms projektet ha varit lyckat både gällande genomförandet och samarbetet mellan projektdeltagarna under projektets gång samt i att nå de uppsatta målen.

Utmaningar

Coronapandemin

Folkhälsomyndighetens riktlinjer under coronapandemin var att människor i första hand skulle använda andra färdmedel än kollektivtrafik, vilket allra mest påverkade aktiviteten kombinerade resesätt, där det var tänkt att vikecykel skulle tas med i kollektivtrafiken. Projektet kunde inte uppmuntra fler att åka kollektivt givet restriktionerna och därtill arbetade många hemifrån under denna period. Ett flexibelt förhållningssätt i projektstrukturen och i projektledningen gjorde det möjligt att ändra upplägg utifrån rådande förutsättningar, och stora delar av projektplanerna kunde genomföras, även om några modifierades och andra sköts framåt i tiden. Projektet skiftade fokus från kollektivt resande till cykling. Även här uppstod dock pandemirelaterade förseningar, eftersom de som arbetar med upphandling behövt prioritera akuta upphandlingar kopplade till pandemin, vilket resulterat i längre ledtider. Pandemin innebar även att mätningar för hur vi reser inte går att koppla till projektet utan är beroende av yttre faktorer, vilket gjort mätning av måluppfyllelse svårare.

Hög personalomsättning och bred samverkan

Det har varit en hög personalomsättning under projektets gång, men en god grundstruktur och tydlighet i planering och upplägg under projekttiden har inneburit att det fungerat väl trots byte av både projektledare och projektmedarbetare.

Projektet har varit ett väldigt brett samverkansprojekt och strukturen av projektledning har gjort det svårt för alla att ha en bra överblick under alla delar av projektet. Detta har gjort den interna kommunikationen viktig och löpande avstämningar med hela projektgruppen har genomförts.

Negativ respons eller lågt intresse

Det finns i projektet en rad aktörer som ska påverkas och göra en förflyttning till mer hållbara resor, trots att projektet har haft relativt låg rådighet över aktörerna. Det har inneburit att god kommunikation och ett bra samarbete varit viktigt under hela processen.

En viss skepsis har existerat bland invånare som på olika sätt tagit del av eller fått syn på projektets aktiviteter. Vissa har sett kampanjer som slöseri med skattemedel eller som konkurrens med företag. Dessa synpunkter har dock avväjts effektivt genom att vi förklarat projektets förutsättningar och syfte. Dock är ett medskick till framtida arbete att tydligt dokumentera förklaringar, syfte och vilka förutsättningar som gäller för medel och liknande initialt i projektet. Detta för att enklare kunna bemöta de skeptiska eller negativa kommentarer som aktiviteter kan medföra. I projektet arbetades detta material fram allt eftersom vilket gav bra resultat i dialogerna, men det behövde ofta göras inom snäv tidsram. Det hade underlättat om material kring detta redan fanns att arbeta utifrån.

Vissa kampanjer har även haft ett relativt lågt intresse bland befolkningen.

Vikecykelkampanjen i Sörmland var en sådan aktivitet. Ytterligare reflektion inför kampanj skulle behövas för att ta reda på vilka barriärer som orsakar att fler inte byter resesätt redan idag och vilka målgrupper man bör rikta sig mot inom kampanjen.

Framgångsfaktorer

Utformning av projektet utifrån flexibilitet och decentralisation

En framgångsfaktor för projektet har varit dess flexibilitet. Projektet var redan från start uppbyggt utifrån att det skulle formas gemensamt med de deltagande aktörerna. Aktiviteter som genomfördes i de olika länen valdes utifrån individuella behov hos olika aktörer. Genom att tillåta detta möjliggjorde projektet både god förankring hos lokala aktörer och bra genomslag för de aktiviteter som genomfördes då de var väl anpassade till de specifika förutsättningarna.

Projektets genomförande kännetecknas av att vara decentraliserat och ett stort ansvar har getts till ansvariga vid respektive samverkanspart. Det har från projektgruppen funnits tillit för samtliga aktörer att utforma arbetet och driva aktiviteter, vilket gett ett brett projekt med många aktiviteter och hög grad av frihet för respektive samverkanspart. Trots detta har det hela tiden funnits en röd tråd i projektet och en tydlighet mellan de önskade långsiktiga målsättningarna och de genomförda resultaten. Vi ser att projektet både skapat konkreta aktiviteter och haft en god kommunal förankring, vilket gett ett framgångsrikt genomförande.

Lyckade former för kunskapsbyggande och nätverkande

Den nätverkande och kunskapsbyggande delen av projektet har varit framgångsrik. Genom de olika kampanjerna, konferenserna, studieresorna, webinarier och gemensamma mötena har alla medverkande regioner och kommuner kunnat bygga upp en god kunskapsbas och erfarenhet av hållbar mobilitet, samt en god samverkan sinsemellan. Särskilt givande har studieresorna och konferenserna varit för att öka samarbetet mellan aktörerna. Projektet har genom detta skapat goda samarbeten mellan relevanta aktörer över länsgränserna inom ÖMS, något som tidigare saknades. Det har funnits en bredd med många olika kompetenser och aktörer samlade, vilket skapat bra samarbeten och erfarenhetsutbyten. Strukturen för samarbete kvarstår och har skapat goda förutsättningar för att fortsätta dialog och samverkan i både ordinarie verksamhet och i framtagandet av nya projekt.

Samarbete har även skett med övriga projekt inom Fossilfritt 2030. Samtliga har fått information om vad som sker i de olika projekten och erfarenheter har lyfts över projektgränser. Det har skett genom bland annat gemensamt nyhetsbrev och gemensamma avstämningar, men även inbjudan till nätverksträffar.

Kommunikation som når ut brett

Kommunikation av projektet har varit en viktig del genom hela genomförandet. För att få en bred spridning har projektet satsat på att nå ut i media. Det har varit en mycket lyckad satsning och projektets aktiviteter har lyfts i många olika sammanhang och media. Ett brett genomslag i media kan nå ut till fler och leder till att fler än bara den initiala målgruppen förändrar sitt beteende. Projektet har visat vikten av att arbeta strukturerat med kommunikation.

Lyckade aktiviteter för att öka hållbart resande

Utöver de kunskaphöjande och nätverkande delarna har flera av kampanjerna varit lyckade i att påverka invånarna till att börja resa mer hållbart. De flesta aktiviteter och satsningar har

varit mycket uppskattade av de som fått vara delaktiga. En genomgående framgångsfaktor för alla aktiviteter har varit möjligheten att implementera aktiviteten i ordinarie verksamhet. De aktiviteter som genomförts likt piloter med en förankring i någon verksamhet, oavsett om detta varit i kommunens verksamheter, kollektivtrafikens eller näringslivets, har gett störst långsiktig effekt då aktiviteterna kan leva kvar även efter projektets slut. Det är en fördel att redan i projektplaneringen planera aktiviteterna utifrån vilken/vilka aktörer som skulle kunna vara aktuella att ta över en lyckad aktivitet och implementera den i ordinarie verksamhet eller som en löpande insats som fortsätter efter projektslut. Det ger möjlighet att testa olika aktiviteter och sedan föra vidare goda exempel och lyckade insatser till andra aktörer som kan ta resultaten vidare och både förankra projektets resultat och låta det leva vidare.

De olika prova på-kampanjer som genomförts har fått bra genomslag och stort intresse. Det är en stor fördel att inom ett projekt kunna testa olika aktiviteter för att undersöka vad som fungerar bra eller mindre bra. Upplägget för aktiviteten blir på så sätt skapat och testat inom projektet och kan snabbt implementeras i ordinarie verksamhet om resultatet varit lyckat. Vikcykelkampanj och kollektivtrafikkampanj är två lyckade exempel som fått bra genomslag och där aktörer inom fler av länen tar konceptet vidare. Bland annat tar Länstrafiken Örebro in aktiviteten med vikcykel i sin verksamhet för att öka möjligheten till kombinerade resor, och Sörmlandstrafiken tar över kollektivtrafikkampanjen för att öka andelen kollektivtrafikresenärer.

Ett annat gott exempel på lyckade aktiviteter som implementerats i verksamheten är aktiviteter som genomförts av Karlskoga kommun. Dels har ett cykelbibliotek skapats för att möjliggöra för allmänheten att prova lastcyklar. Dels har Karlskoga kommun testat att använda lastcyklar i stället för tjänstebil i några utvalda kommunala verksamheter. Båda aktiviteterna har implementerats i kommunens ordinarie verksamhet idag och är otroligt uppskattade av befolkningen och de anställda.

Även cykelservicekampanjerna som gick ut på att aktörer på marknaden erbjöd en enklare mobil cykelservice gratis till invånarna, var lyckade och kommer av en aktör att tas vidare.

Efter projektavslut och vidare material

Projektet har arbetat för att resultaten ska leva kvar efter projektslut. Under våren och framför allt hösten 2023 har fokus legat på att befästa projektets resultat på olika sätt. Flera av aktiviteterna som genomförs inom ramen för projektet integreras, i någon form, in i aktivitetsansvariges ordinarie verksamhet.

Bland annat kommer projektdeltagarna i Östergötland bygga vidare på resultat från projektet i den mån det är möjligt resursmässigt inom ramen för det regionala energi- och klimatstrategiska arbetet. Det kommer även att föras en dialog kring utveckling av hållbart resande mellan Länsstyrelsen Östergötland, Region Östergötland och kommunerna i befintligt nätverk.

Rena Resan

Sörmland arbetar med hållbar mobilitet i ordinarie verksamhet och projektets erfarenheter och lärdomar kommer att influera detta arbete på olika sätt. Till exempel genomförs en mobilitetsvecka varje år i Sörmland och under denna kommer aktiviteter och kampanjer som vi vet är framgångsrika tack vare projektet att genomföras. Även nätverket för hållbart resande tillsammans med samtliga kommuner i Sörmlandsregionen kommer att fortsätta. Bland annat kommer nätverken att arbeta vidare med kampanj för öka det hållbara resandet till fritidsföreningar samt arbeta med att möjliggöra ett minskat behov av bilar och en smidigare och enklare användning av kollektivtrafiken och delningstjänster genom temat Mobilitet som tjänst och kombinerat resande.

I Örebro kommer projektets resultat att arbetas vidare med i det lokala nätverket för klimat- och miljöstrategier från både Region Örebro län, Länsstyrelsen, kommunerna och universitetet. Det görs via både erfarenhetsutbyte och planering av nya möjliga aktiviteter på lokal nivå. Bland annat visades resultat från projektet upp på den årliga energi- och klimatdagen i Örebro län 2023. I Örebro läns energi- och klimatråd finns ett redan etablerat transportnätverk där hållbar mobilitet nu blir en del av fortsatt arbetet genom att resultaten från projektet lyfts in i det nätverket.

Den avslutande kick out som genomfördes tillsammans med samtliga projektparter hade fokus på resultat och lärdomar från projektet men framför allt på hur dessa kan tas vidare. Bland annat resulterade detta möte i ett beslut om fortsatt arbete i etablerat länsövergripande nätverk.

Projektet har skapat varumärket Rena resan. Det tar vi vara på och projektets framtagna kommunikationsmaterial finns kvar och kommer att kunna användas även framöver för att synliggöra cykling, kombinationsresor, lådcyklar, kollektivtrafik och mycket mer.

Det finns även bra samlande material för att sprida resultat från projektet. Det finns en film framtagen som samlar resultaten från projektet i ett snyggt visuellt och lättillgängligt for-mat. Det finns också en folder framtagen med kort information om projektets aktiviteter och hänvisning till var man kan finna mer material på [Rena resans sida på Region Örebro läns webb](#).